

Παρέμβαση του Δήμου Κοζάνης στη διαβούλευση επί του νέου ΕΣΕΚ

Ο υπό διαβούλευση νέος ΕΣΕΚ με τις συμπληρωματικές πληροφορίες που δίνονται με το business plan της ΔΕΗ ΑΕ αποτελεί μια καταστροφική εξέλιξη για την Δυτική Μακεδονία και για το Δήμο Κοζάνης. Ο τερματισμός της λειτουργίας μέχρι το 2023 και των επτά (7) λιγνιτικών ΑΗΣ που λειτουργούν στα όρια του Δήμου Κοζάνης διαμορφώνει ένα ζοφερό τοπίο για την περιοχή. Αυτό γίνεται ακόμη πιο καταστροφικό, πιο ζοφερό, αν συνεκτιμήσουμε

-ότι το Master Plan για τη μεταλιγνιτική παραπέμπεται για τα μέσα του 2020

-ότι δεν υπάρχει κανένα χρηματοδοτικό πλαίσιο

-ότι η γραφειοκρατία και ο συγκεντρωτισμός στην Ελλάδα καθιστούν ανέφικτη την υλοποίηση οποιουδήποτε σχεδίου σε μία τριετία.

Είναι όλα αυτά τα παραπάνω που καθιστούν την μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο άδικη μετάβαση και εν τέλει καταστροφική για τον τόπο.

Οι νέοι, πιο φιλόδοξοι, ενεργειακοί εθνικοί στόχοι για το 2030 απαιτούν μια περαιτέρω τεκμηρίωση ως προς τα μέσα επίτευξής τους καθώς και ως προς το αναγκαίο χρονοδιάγραμμα και τους πόρους για το σκοπό αυτό. Ορισμένες από τις πολιτικές που περιγράφονται στο νέο ΕΣΕΚ, έχουν άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στην τοπική μας κοινωνία, η οποία βάσισε - όχι με δική της πρωτοβουλία - το οικονομικό, βιομηχανικό και αναπτυξιακό της μοντέλο στις εξορυκτικές και λιγνιτικές δραστηριότητες της ΔΕΗ. Συγκεκριμένα, ο καθορισμός ενός στόχου για την οριστική μείωση του μεριδίου του λιγνίτη στην ηλεκτροπαραγωγή (από 16,5% βάσει του προηγούμενου Σχεδίου σε 0%) και μάλιστα με χρονικό ορίζοντα το 2028, όπως περιγράφεται στη σελ. 5 του ΕΣΕΚ, όχι μόνο εμβληματικός δεν είναι, αλλά τολμούμε να πούμε πως είναι ανέφικτος, αν όχι ζημιογόνος για το ΑΕΠ της περιοχής.

Η απόφαση για πλήρη απένταξη του λιγνίτη από το εγχώριο σύστημα ηλεκτροπαραγωγής μέχρι το 2028 απαιτεί κατά την εκτίμησή μας επιπλέον τεκμηρίωση η οποία δεν περιλαμβάνεται στο ΕΣΕΚ και το συνοδευτικό του Παράρτημα, ενώ επίσης δεν προσδιορίζονται εκείνα τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν από την πλευρά της Κυβέρνησης και των ΟΤΑ για την αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων στην ανάπτυξη και το εισόδημα των περιοχών που φιλοξενούν στο έδαφός τους λιγνιτικές δραστηριότητες. Επιπλέον, εξακολουθεί να μην είναι πειστικό το χρονοδιάγραμμα των σταδίων απολιγνιτοποίησης καθώς και η διασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης των δράσεων κατά τη μεταβατική περίοδο, ιδίως από τη στιγμή που δεν έχει προσδιοριστεί μέχρι σήμερα το κόστος των απαιτούμενων αναπτυξιακών και επενδυτικών παρεμβάσεων.

Λαμβάνοντας τέλος υπόψη την έκθεση αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί του προηγούμενου ΕΣΕΚ που παρουσιάστηκε τον Ιανουάριο του 2019, συμμεριζόμαστε τις παρατηρήσεις της σχετικά με την παροχή περαιτέρω διευκρινήσεων από την Ελληνική πλευρά, αναφορικά με το είδος των ειδικότερων μέτρων που οφείλει να λάβει η κυβέρνηση καθώς και το είδος της στήριξης όπως και την επίδραση των σχετικών πρωτοβουλιών για μια κοινωνικά δίκαιη μετάβαση. Κατόπιν των ανωτέρω, τονίζουμε την κρισιμότητα και αναγκαιότητα εκπόνησης ειδικότερης μελέτης κοινωνικών και εργασιακών επιπτώσεων, κάτι που λείπει από το Σχέδιο και που με τη σειρά του θα συμβάλει σε έναν ακριβέστερο σχεδιασμό και προσδιορισμό του κόστους και του είδους των μέτρων που πρέπει να αναληφθούν.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, προβαίνουμε στην παράθεση συγκεκριμένων παρατηρήσεων εκ μέρους του Δήμου Κοζάνης, με στόχο αυτές να αποτελέσουν αφορμή για μια γόνιμη τροποποίηση του Σχεδίου στο στάδιο της διαβούλευσης, προτού χαθεί κάθε ευκαιρία για το σχεδιασμό μιας κοινωνικά δίκαιης μετάβασης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Αναπτυξιακές επιπτώσεις και ο αντίκτυπος στην απασχόληση και το εισόδημα των νοικοκυριών

Στο νέο ΕΣΕΚ δεν γίνεται ειδικότερη αναφορά στον αντίκτυπο που θα έχει η εφαρμογή του στόχου για πλήρη απολιγνιτοποίηση έως το 2028, μεταξύ άλλων στην τοπική ανάπτυξη, τις θέσεις εργασίας και το εισόδημα των νοικοκυριών στις περιοχές που λαμβάνουν χώρα λιγνιτικές δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, πρέπει να εκπονηθεί ειδικότερη μελέτη, με αντικείμενο τις κοινωνικές και εργασιακές επιπτώσεις (Social and employment Impact Assessment- SIA), με κατάλληλη μεθοδολογία και κριτήρια, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των ενεργειακών Δήμων που βασίζουν το οικονομικό και βιομηχανικό τους μοντέλο στις δραστηριότητες γύρω από την εξόρυξη και την ηλεκτροπαραγωγή από λιγνίτη.

Η έλλειψη μιας τέτοιου είδους μελέτης (SIA), το αντικείμενο της οποίας διαφέρει από ένα Master Plan (Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης) για το οποίο γίνεται λόγος, είναι κρίσιμης σημασίας καθώς αποτελεί προϋπόθεση για την σύνταξη ενός έγκυρου γενικού προγραμματικού σχεδίου ανάπτυξης.

Ενδεικτικά αναφέρουμε, όπως καταγράφηκε από σχετικές μελέτες, πως για κάθε 100 θέσεις εργασίας στη ΔΕΗ συντηρούνται άλλες περίπου 350 επαγόμενες θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, ενώ για κάθε ένα (1) εκατομμύριο τόνους παραγόμενου λιγνίτη, συντηρούνται περίπου 350 θέσεις εργασίας στην περιοχή. Όπως γίνεται αντιληπτό, η απόφαση για πλήρη απένταξη του λιγνίτη σε διάστημα μερικών ετών, συνεπάγεται την απώλεια χιλιάδων θέσεων εργασίας, άμεσων και επαγόμενων, πράγμα που θα οδηγήσει στην εκτίναξη της ανεργίας σε μια περιοχή που ήδη περιλαμβάνεται ανάμεσα στις περιφέρειες με την υψηλότερη ανεργία σε επίπεδο Ε.Ε., καθώς και στην περαιτέρω απώλεια του εισοδήματος των νοικοκυριών. Η απώλεια θέσεων εργασίας και εισοδήματος θα μεταφραστεί σε μείωση του περιφερειακού ΑΕΠ, κάτι που θα οδηγήσει και στη μείωση του συνολικού ΑΕΠ της χώρας, καθώς τα μεγέθη είναι μεγάλα.

Συνεπώς δεν επαρκεί μόνο η εκπόνηση ενός γενικού προγραμματικού σχεδίου ανάπτυξης (Master Plan) αλλά κρίνεται αναγκαία η εκπόνηση μιας μελέτης εκτίμησης κοινωνικών επιπτώσεων (SIA), όπως έχει προηγηθεί σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ, πάνω στην οποία θα βασιστεί και το Master Plan.

2. Υποχρεώσεις της ΔΕΗ προς την τοπική κοινωνία και τους ΟΤΑ

Στο νέο ΕΣΕΚ, δεν γίνεται καμία αναφορά στις υποχρεώσεις του κυριότερου παραγωγού ενέργειας της χώρας, του Ομίλου της ΔΕΗ Α.Ε., όπως και στον αναπτυξιακό προγραμματισμό της επιχείρησης. Ο ενεργειακός σχεδιασμός δεν μπορεί να μη λαμβάνει υπόψη του τις υποχρεώσεις της ΔΕΗ προς τις τοπικές κοινωνίες, υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία και την εταιρική κοινωνική ευθύνη, όπως και τον αναπτυξιακό της προγραμματισμό, αφού υπάρχουν πολλά ζητήματα που εξαρτώνται άμεσα απ' αυτόν.

Συγκεκριμένα, σχετικά με τις υποχρεώσεις της ΔΕΗ, θα πρέπει να δοθούν διευκρινήσεις σχετικά με:

- Τις αποκαταστάσεις των εδαφών και του περιβάλλοντος
- Την καταβολή του Τοπικού Πόρου καθώς και την αντικατάσταση και συνέχισή του από άλλο αναπτυξιακό μέτρο

- Το άκρως σημαντικό ζήτημα της διασφάλισης της ομαλής λειτουργίας και βιωσιμότητας της τηλεθέρμανσης
- Την ολοκλήρωση των μετεγκαταστάσεων (Ακρινής)
- Την μετατόπιση των Πυλώνων Υψηλής Τάσης στη νέα Ποντοκώμη
- Την ολοκλήρωση της ανάπλασης του περιβάλλοντος στο φράγμα του Ιλαρίωνα
- Τις εκκρεμείς αναδασώσεις
- Την πλήρη αποκατάσταση της σιδηροδρομικής γραμμής

Πέραν των ανωτέρω, θεωρούμε πως η διασφάλιση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας θα πρέπει να τύχει ρητής αναφοράς στο κείμενο, ώστε να αποτελέσει δέσμευση που θα εξειδικευθεί στο εκπονούμενο Master Plan.

3. Ενεργειακή ασφάλεια και θερμική επάρκεια των περιοχών που κάνουν χρήση τηλεθέρμανσης

Πιο ειδικά, σχετικά με την λειτουργία και βιωσιμότητα της τηλεθέρμανσης, έχουν να παρατηρηθούν τα εξής: Ο Δήμος Κοζάνης είναι από εκείνους τους Δήμους, τα νοικοκυριά των οποίων κάνουν χρήση τηλεθέρμανσης. Συνολικά άνω των 28.000 διαμερισμάτων είναι συνδεδεμένα με την τηλεθέρμανση στο Δήμο μας, ενώ υπάρχουν αρκετές ακόμη χιλιάδες νοικοκυριών στους Δήμους Πτολεμαΐδας, Φλώρινας και Αμυνταίου που κάνουν χρήση τηλεθέρμανσης.

Καθώς το σύστημα της τηλεθέρμανσης των περιοχών του Δήμου Κοζάνης τροφοδοτείται και λειτουργεί με θερμική ισχύ που λαμβάνει σταθερά από μονάδες του ΑΗΣ Αγίου Δημητρίου, τίθεται το εύλογο ερώτημα της τροφοδοσίας έπειτα από την απόσυρση των εν λόγω λιγνιτικών μονάδων.

Με βάση τα όσα αναφέρονται στο νέο ΕΣΕΚ σχετικά με τα χαρακτηριστικά του συστήματος ηλεκτροπαραγωγής μέχρι το 2030, σύμφωνα με το σενάριο επίτευξης στόχων, αναμένεται μια μείωση της εγκατεστημένης ισχύος από στερεά-λιγνιτικά καύσιμα, η οποία θα μηδενιστεί, ως εξής:

«Πίνακας 32: Βασικά χαρακτηριστικά συστήματος ηλεκτροπαραγωγής μέχρι το 2030, σύμφωνα με το σενάριο επίτευξης στόχων.»

Ηλεκτροπαραγωγή	2020	2022	2025	2027	2030
Εγκατεστημένη ισχύς [GW]					
Στερεά Καύσιμα- Λιγνιτικά	3,9	2,9	0,7	0,7	0,0

Από τα παραπάνω προκύπτει πως μετά το 2023, και ιδίως μετά το 2030, η εγκατεστημένη ισχύς σε GW δεν επαρκεί για την τροφοδοσία του συστήματος τηλεθέρμανσης του Δήμου Κοζάνης.

Η απένταξη του λιγνίτη από το σύστημα ηλεκτροπαραγωγής έως το 2028, θα συμπαρασύρει και τη συμπαραγωγή (Σ.Η.Θ.) με αποτέλεσμα να τίθεται το ερώτημα τι μέλλει γενέσθαι με τη βιωσιμότητα και λειτουργία της τηλεθέρμανσης του Δήμου μας. Το ερώτημα που προκύπτει είναι πως και από που θα καλυφθεί το απαιτούμενο θερμικό φορτίο για την τροφοδοσία της τηλεθέρμανσης;

4. Εκπόνηση αναπτυξιακού σχεδίου και διασφάλιση επαρκούς χρηματοδοτικής στήριξης κατά τη μεταβατική περίοδο, προσέλκυση επενδύσεων

Διαπιστώνουμε πως και στο νέο ΕΣΕΚ δεν γίνεται λεπτομερής αναφορά σχετικά με το τι θα περιλαμβάνει το εκπονούμενο Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης. Τις ίδιες επιφυλάξεις εξέφρασε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεση αξιολόγησης του προηγούμενου ΕΣΕΚ, αναφέροντας πως απαιτούνται περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη λήψη μέτρων από την Ελληνική πλευρά αναφορικά με την αντιμετώπιση των κοινωνικών και εργασιακών επιπτώσεων των περιοχών υπό μετάβαση, ενώ ζητούσε διευκρινήσεις και για τη μορφή της στήριξης.

Για το Δήμο Κοζάνης, αποτελεί ζήτημα ύψιστης σημασίας η παροχή περαιτέρω διευκρινήσεων και η ρητή αναφορά στο σώμα του κειμένου σε ειδικότερα μέτρα που προτίθεται να πάρει η κυβέρνηση, ακόμη κι αν αυτά εξειδικευτούν στο εκπονούμενο Master Plan.

Εκφράζουμε επίσης τις επιφυλάξεις μας αναφορικά με την καταλληλότητα του εκπονούμενου Σχεδίου, αφού δεν προηγήθηκε Μελέτη Κοινωνικών Επιπτώσεων (SIA) και μελέτη ανάλυσης κόστους- οφέλους (CBA) για την επίτευξη των προτεινόμενων στο ΕΣΕΚ στόχων. Συγκεκριμένα, δεν έχει προσδιοριστεί το κόστος των επιπτώσεων – δεν αναφέρεται πουθενά στο ΕΣΕΚ- έτσι ώστε να ληφθεί ο συγκεκριμένος παράγοντας υπόψη για την έγκυρη κατάρτιση ενός Master Plan. Συνεπώς τίθεται το ερώτημα εάν επαρκούν οι αναφερόμενες πηγές χρηματοδότησης και οι διαθέσιμοι πόροι.

Αναφορικά με την επάρκεια των αναγκαίων πόρων, διατυπώνουμε δύο επιπλέον επιφυλάξεις:

α) Καθώς αναμένεται έξοδος της Μ. Βρετανίας από την Ε.Ε. (Brexit), είναι βέβαιο πως ο προϋπολογισμός της Ε.Ε. θα υποστεί τροποποιήσεις (μειώσεις) και κατά συνέπεια ενδέχεται να μειωθεί και το ύψος των πόρων του επικείμενου Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (2021-2027) στο οποίο βασίζεται κατά κύριο λόγο η χρηματοδότηση των παρεμβάσεων του νέου ΕΣΕΚ, σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στο Κεφάλαιο 5, ενότητα 5.2 «Υφιστάμενες επενδυτικές ροές και παραδοχές προβλεπόμενων επενδύσεων των προγραμματιζόμενων μέτρων πολιτικής». Επίσης δεν είναι ξεκάθαρο αν η χρηματοδότηση των ανωτέρω μέτρων πολιτικής θα δεσμεύσουν τους πόρους που προορίζονταν για την Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας βάσει της αρχικής κατανομής ή αν θα πρόκειται για επιπλέον πόρους, ενώ τίθενται και ζητήματα επιλεξιμότητας των χρηματοδοτούμενων έργων. Βάσει των ανωτέρω, η περιοχή μας, εφόσον αναμένεται να πληγεί περισσότερο από κάθε άλλη στην Ελλάδα, πρέπει να διασφαλίσει επιπλέον πόρους και όχι να δεσμεύσει τους ήδη προγραμματισμένους από την αρχική κατανομή, για τη χρηματοδότηση των μέτρων πολιτικής του ΕΣΕΚ.

β) Η θέση σε λειτουργία του νέου Ευρωπαϊκού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, τους πόρους του οποίου προσδοκά να αξιοποιήσει η Ελληνική Κυβέρνηση για την χρηματοδότηση έργων στις περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας σύμφωνα με το νέο ΕΣΕΚ (Κεφάλαιο 3, ενότητα 3.2.1. «Πολιτικές και μέτρα για την επίτευξη του στόχου») ακόμη δεν έχει προσδιοριστεί με ακρίβεια, σε αντίθεση με το χρονοδιάγραμμα απένταξης του λιγνίτη βάση του νέου ΕΣΕΚ.

Επομένως τίθεται το ερώτημα εάν επαρκούν οι πόροι και εάν αυτοί θα είναι εγκαίρως διαθέσιμοι ώστε να εφαρμοστεί το πλέγμα των στόχων του νέου ΕΣΕΚ. Διότι σε διαφορετική περίπτωση υπάρχει ο εύλογος κίνδυνος να βρεθούμε σε χρηματοδοτικό κενό και ως εκ τούτου να κληθούμε να αντιμετωπίσουμε δυσάρεστες καταστάσεις.

Προκειμένου να υποστηριχθεί μια τέτοιου είδους κοινωνικά δίκαιη μετάβαση, κρίνεται αναγκαία η συμβολή, της Ευρωπαϊκής αλληλεγγύης, πέραν της εθνικής. Η αλληλεγγύη αυτή μπορεί να περιλαμβάνει την ίδρυση ενός Ταμείου, που θα λάβει τη μορφή ενός **Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Ενεργειακή Μετάβαση**, ανάλογου με το *Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση*. Στο πλαίσιο αυτό η Ελληνική Κυβέρνηση θα μπορούσε να διεκδικήσει πέρα από τους

πόρους του υπό ίδρυση Ευρωπαϊκού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, την υιοθέτηση ενός **Κοινωνικού Συμφώνου για την Ενεργειακή Μετάβαση**, το οποίο θα βασίζεται στους πυλώνες της διασφάλισης μιας δίκαιης μετάβασης για τους εργαζομένους, της βελτίωσης της δημόσιας υγείας των πολιτών, της ενθάρρυνσης των καταναλωτών για μια ενεργειακή μετάβαση καθώς και την εξάλειψη της ενεργειακής φτώχειας.

Αναφορικά τέλος με το ζήτημα του συνδυασμού των ανωτέρω χρηματοδοτήσεων με υφιστάμενα εθνικά προγράμματα, εκτιμούμε πως πρέπει να γίνει ρητή αναφορά και σε συγκεκριμένα νομοθετικά εργαλεία και ιδίως σε εκείνα που έχουν να κάνουν με την προστασία και προσέλκυση (άμεσων ξένων) επενδύσεων όπως είναι για παράδειγμα το Άρθρο 107 του Συντάγματος σχετικά με την «Προστασία κεφαλαίων εξωτερικού και ειδική οικονομική νομοθεσία». Η ρητή αναφορά για την ύπαρξη θεσμικών εγγυήσεων επί των επενδύσεων και των επενδυτών θα αναδεικνύει καλύτερα το ρόλο που καλείται να διαδραματίσει το ΕΣΕΚ ως προς την προσέλκυση επενδύσεων στον τομέα της καθαρής ενέργειας. Ανάλογη παρατήρηση άλλωστε εξέφρασε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη σχετική έκθεση αξιολόγησης του προηγούμενου ΕΣΕΚ. Άλλωστε έχει μεγάλη σημασία κατά την άποψή μας η αλλαγή της εικόνας για την περιοχή μας, από μια περιοχή συρρικνούμενης οικονομικής δραστηριότητας και απώθησης επενδύσεων σε μια περιοχή προσέλκυσης και προστασίας επενδύσεων.

5. Έλλειψη σαφούς χρονοδιαγράμματος και κόστους μετάβασης (ρήτρα ανάπτυξης)

Εκτιμούμε πως το χρονοδιάγραμμα επίτευξης των φιλόδοξων στόχων του νέου ΕΣΕΚ, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με την απένταξη του λιγνίτη από την ηλεκτροπαραγωγή και θερμότητα, είναι ασφυκτικό και μη ρεαλιστικό. Προς επίρρωση τούτου επισημαίνουμε πως σε άλλες λιγνιτικές περιοχές των κρατών-μελών της Ε.Ε. η διαδικασία μετάβασης διήρκησε πολλά περισσότερα χρόνια ενώ καμία δεν είχε τους οικονομικούς δείκτες της δικής μας περιοχής (τελευταίες θέσεις σε ανταγωνιστικότητα, έρευνα και καινοτομίας σε επίπεδο Περιφερειών Ε.Ε., υψηλότερες θέσεις σε ανεργία σε επίπεδο Περιφερειών Ε.Ε., συνεχής μείωση εισοδήματος τα τελευταία πολλά χρόνια, κ.α.).

Για όλους τους λόγους που αναφέρθηκαν, ζητούμε την πλήρη αναθεώρηση του χρονικού ορίζοντα απόσυρσης όσων λιγνιτικών μονάδων πληρούν τα κριτήρια της νομοθεσίας για τη συνέχιση των ωρών λειτουργίας τους.

Ζητούμε επίσης τη διασφάλιση σαφούς εμπροσθοβαρούς στήριξης, πέραν αυτής που προβλέπεται από τα υφιστάμενα Ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία, με εθνικούς πόρους καθώς ήδη έχει ξεκινήσει η διαδικασία μετάβασης. Στο πλαίσιο αυτό ζητούμε την άμεση απόδοση και ενεργοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων (Τέλος Ανάπτυξης) και Ταμείων (Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης) ώστε να προχωρήσουμε τα έργα που σχεδιάζονται και βρίσκονται σε εκκρεμότητα.

Τέλος, στο πλαίσιο ενός αναθεωρημένου στόχου (επιμηκυμένου χρονικά) για τον χρονικό ορίζοντα απόσυρσης των λιγνιτικών μονάδων, ζητούμε να διασφαλιστεί μια **ρήτρα ανάπτυξης** που θα διασυνδέεται με το ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ των ενεργειακών Δήμων. Συγκεκριμένα, εφόσον το τοπικό ΑΕΠ μειώνεται ή παραμένει σταθερό, τότε θα μετατίθεται ο χρονικός ορίζοντας πλήρους απένταξης του λιγνίτη για το μέλλον, ενώ σε περίπτωση αύξησης του τοπικού ΑΕΠ, ο χρονικός ορίζοντας θα παραμένει σταθερός (στο έτος που θα προσδιορίσει ο νέος αναθεωρημένος στόχος). Η πρόταση αυτή εξάλλου εγγυάται μια κοινωνικά δίκαιη μετάβαση ενώ διασφαλίζει πως δεν θα κληθεί η περιοχή να αντιμετωπίσει μεγαλύτερες προκλήσεις από αυτές που έχει μπροστά της. Τέλος μας διασφαλίζει από τυχόν καθυστερήσεις στην υλοποίηση του προγράμματος και καταβολής των χρηματοδοτήσεων από της πηγές χρηματοδότησης.

Σύνοψη προτάσεων και τροποποιήσεων επί του νέου ΕΣΕΚ

Σύμφωνα με τα παραπάνω προτείνονται οι παρακάτω τροποποιήσεις στο νέο κείμενο του ΕΣΕΚ:

- 1. Προσθήκη στο Εισαγωγικό Σημείωμα ξεχωριστής πρόβλεψης για την σύνταξη «Μελέτης Κοινωνικών Επιπτώσεων»** για τις λιγνιτικές περιοχές και συμπερίληψη των πορισμάτων αυτής στο Κεφάλαιο 5. Ταυτόχρονα θα πρέπει να διασφαλιστεί πως η εν λόγω μελέτη θα ληφθεί υπόψη κατά την εκπόνηση του Master Plan, κάτι που πρέπει να μνημονεύεται στο Κεφάλαιο 3, ενότητα 3.6.3.6. «Ολοκληρωμένα αναπτυξιακά σχέδια, επενδυτικές δράσεις και χρηματοδοτικά προγράμματα για τις λιγνιτικές περιοχές σε μετάβαση», αντικαθιστώντας την υφιστάμενη διατύπωση στη σελ. 185 ως εξής:

«[...] Για το λόγο αυτό, και υπό την αιγίδα μιας διυπουργικής επιτροπής, θα εκπονηθεί και θα παρουσιαστεί στα μέσα του έτους 2020, ένα ολοκληρωμένο, πολυδιάστατο και εμπροσθοβαρές (Master Plan- Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης) το οποίο θα λαμβάνει υπόψη του τα πορίσματα της Μελέτης Κοινωνικών Επιπτώσεων και τις ιδιαίτερες ανάγκες των περιοχών, και το οποίο θα περιλαμβάνει ένα πλέγμα μέτρων και προβλέψεων που θα αφορούν, μεταξύ άλλων [...]».

- 2. Προσθήκη ρητών αναφορών που θα σχετίζονται με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της ΔΕΗ προς τις τοπικές κοινωνίες και τους ΟΤΑ** και θα ορίζεται ως εγγυητής το ελληνικό δημόσιο σε περίπτωση αλλαγής του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της επιχείρησης, ενώ προτείνουμε να συμπεριληφθεί η λέξη «υφιστάμενων» στη φράση «[...] την εξασφάλιση των “υφιστάμενων” θέσεων εργασίας και την δημιουργία νέων μέσω ενός ευέλικτου αναπτυξιακού μετασχηματισμού» στη σελ. 185.
- 3. Ρητή πρόβλεψη για τη βιωσιμότητα και τη διασφάλιση της λειτουργίας των υφισταμένων συστημάτων τηλεθέρμανσης,** καθώς και με δέσμευση για τη διατήρηση της τιμής στα ίδια (αν όχι χαμηλότερα) επίπεδα με τα σημερινά. Άλλωστε η πρόβλεψη αυτή είναι σε συμφωνία και με τις διατάξεις της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση, κάτι που δεν λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη στο κείμενο του νέου ΕΣΕΚ.
- 4. Προσθήκη διευκρινίσεων** στο Κεφάλαιο 5, ενότητα 5.2 «Υφιστάμενες επενδυτικές ροές και παραδοχές προβλεπόμενων επενδύσεων των προγραμματιζόμενων μέτρων πολιτικής», **επί του ακριβούς ύψους χρηματοδότησης για τις λιγνιτικές περιοχές,** στις οποίες ανήκει και ο Δήμος Κοζάνης, ενώ θα πρέπει να γίνει ρητή αναφορά πως δεν θα πρέπει να δεσμεύονται οι πόροι της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 για τη χρηματοδότηση των μέτρων του ΕΣΕΚ, μιας και αυτό θα αποστερήσει από την περιοχή πολύτιμους πόρους για την χρηματοδότηση άλλων έργων που έχει ανάγκη καθώς αναμένεται να πληγεί ακόμη περισσότερο από την εφαρμογή των στόχων του ΕΣΕΚ. Επιπλέον θα πρέπει να γίνει ρητή συμπληρωματική αναφορά στο ως άνω Κεφάλαιο (σελ. 303) το θεσμικό πλαίσιο εγγυήσεων και προστασίας των επενδύσεων, με στόχο την προσέλκυση επενδυτών βάσει των παρατηρήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί του προηγούμενου ΕΣΕΚ.
- 5. Αναθεώρηση του χρονικού ορίζοντα πλήρους απένταξης του λιγνίτη από την ηλεκτροπαραγωγή και η μετάθεσή του για το μέλλον,** ώστε να διασφαλίζεται ο απαιτούμενος

χρόνος για τις αναγκαίες προσαρμογές καθώς και η ενεργειακή επάρκεια της περιοχής (λειτουργία τηλεθέρμανσης). Ταυτόχρονα προτείνεται η υιοθέτηση και ενσωμάτωση στο ΕΣΕΚ **ρήτρας ανάπτυξης** που θα διασυνδέει την πρόοδο του προγράμματος απολιγνιτοποίησης με το ρυθμό αύξησης του τοπικού ΑΕΠ (Περιφερειακού ή σε επίπεδο ενεργειακών Δήμων).